

Basef Amama Mafe'ma Esis Hibru

Basef bandami mafe'ma esis Hibru

- 1:1-3 Basef Godi mataga mandawalap alihima Jisas Krais, Nogalomana Ananinai atona, Anan nape na'ama etin si'i God
- 1:4–2:18 Jisas nikila' amam ensel hiami
- 3:1–4:13 Jisas nikila' Moses
- 4:14–6:20 Jisas Anan Dembinai ape'inai nanda' maol nondolalima God
- 7:1-28 Jisas Anan Dembinai nanda' maol non-dolalima God nikila' Melkisedek
- 8:1–9:28 Jisas anan Dembinai nanda' maol non-dolalima God nape la'afena God naloma epes numafi basef dambaimi God na'i endilisimi atom. Ea' esimbel Ananimi malo manda' basef amama mataga la'ifim.
- 11:1–12:29 Epes hiesi fowa'isi sombale'efa Godi sihi'ambapa waf bu'unai ma milana
- 13:1-25 Waf bu'unai ape' milana ma monda' okom Godi bo'ona ma ape'

Dei' malogel Nogalomana Godi na'ipapa basef

¹ Fowa' gani God na'ipa akusapa bafasapa ape'isi na'ama, na'ipasa basef ananimi nimeguf atona etin na'ipa amam profeta eaf hianai mawalipas ma'ipasam. ² Ea' dei' nogota anae' si'i nogota anama anona nemaf nigi' neatagai endilisi, nawalapa basef na'ipapa malogel Nogalomana Ananinai. God nandandepana ma nemaf

akutainai Anan nope Dembinaima amamaga hi-
ami ma etap anae' moloma esis amam nematawa
wapoti!. Anan atona nofa'am numafiam. Fowa'
gani God na'i Nogalomana Ananinai nanda' ama-
maga hiami ambagof mapaimi maloma ambagof
a'ami mape ilif etapi hi'alam mataga mape.
³ Nogalomana atona nafifili lu'unai Godi nafi-
fimapa endilisi. Anan na'ama etin si'i God
endilisinai. Anan na'i basef Ananimi la'ifimi
atom ea' dei' amamaga amama hiami maloma
amam nematawa hiesi sataga la'ifis. Anan
atona NASA'opapa ma waf aonai ape' manda'anai
mataga bo'wepa andeande. Nanda'am ea', dei'
nape lagel da'isinai Godi gani ilif heven God
la'ifinai numafi amamaga hiami.

⁴ Amama atom dei' nataga Dembinai endilisi
nikila' amam ensel hiami. Dei' main, agel anama
nofa'ana Ahalomana nikila' agof amam enseli
bo'ona endilisi. ⁵ Dei' main, fowa' God ina na'ipa
anona ensel Ananinai na'i,
“Ine' nogalome ae'inai, ae' dei' ataga Ahalomena
ine'iwei endilisi,” owa!.

Basef amama fowa' God na'ipa Nogalomana
Ananinai atona.

Ea' God na'iam wapotil' na'i,
“Ae' nambimb etaga Ahalomana Ananiwei, Anan
nope Nogalome Ae'anai.”

God ina na'ipa anona ensela basef amama,
owa!. Na'ipa Nogalomana Ananinai atona.

⁶ God na'ipa Nogalomana Ananinai nape
nali'ma amamaga hiami. Ea' nemaf anama God
na'i Nogalomana Ananinai nataga etap anae'
na'iam wapotil' na'i,

“Amam ensel Ae'ami hiami monda' lotu ma Anan atona.”

⁷ Ea' basef amama God na'ipa amam ensel na'ama na'i,

“Anan nanda' amam ensel mataga si'i uf, nanda'am manda' maol Ananinai mataga si'i nif fandom ilelowa mataga.”

⁸ Ea' God na'ipa Nogalomana Ananinai na'ipana na'i,

“God, ine' nape la'ifinai Dembinai numafi amamaga hiami, ea' anona nemaf nepe na'ama etin la'ela'ef hihif.

Waf bu'unai atotona ine' dei' nape Dembinai ma wambel ine'inai. ⁹ Ine' okom naila waf bu'unai nandafa'ma waf aonai sosambala basefanai. Ea' dei' God, Anan God ine'inai, nandandepena nase'ena danifel lu'unai endilisi. Ea' epes hiesi ina sandanifel si'i ine', owa!.”

¹⁰ Ea' God na'iam wapotí' na'i,
“Dembinai, fowa' dambadamba Ine' etina nanda' etap nataga lagel ine'inai atona nanda' ilif otaga wapotí' nataga nape. ¹¹ Amama anona nemaf higililam, ea' ine' nepe la'ela'ef. Amama mope mefe' mefe' anona nemaf motaga apim si'i luwaguf apimi.

¹² Anona nemaf ine' nimbomefam si'i sumagwia luwaguf, ea' amam moho'ofam si'i luwaguf. Ea' ine' la'ela'ef nepe na'ama etin, ina anona nemaf hagena nogota ine'inai, owa!.”

¹³ God ina na'ipa anona ensel Ana'i,
“Ine' nepe na'ae lagel da'isinai Ae'anai wa'ol.

Ine' nepe la'ela'ef nefel' nefel' nemaf anama ae' enda' naumbih ine'isi sefe' owina bo'wagah ine'imi."

God ina na'ipa anona ensela basef amama, owa'. Na'ipa Nogalomana Ananinai atona. ¹⁴ Dei' amam ensel emi egafum? Amam ambagof bu'wami Godi. Anan nasapa'am mafi'i ma mi-giambama epes isima dei' God nofa'as sotanimani ma anona nemaf sofa' pe bu'unai.

2

God nofa'ai ape' motanimani mape andeande', amama lu'wami endilisi

¹ Jisas nikila' amam ensel endilisi. Amama atom dei' ape' mombale'efa basef amama Ananimi mame'am bo'om milam endilisi. Na'ama ape' motanima mokwahom. ² Fowa' gani God na'ipa amam ensela basef Ananimi, ea' ma'ipipam mandawalap endilisi mape la'ifim. Basef amama mape la'ifima emi egafis sosambala basef owa' silami, esis sofa' nimanimi amama mondhama waf aonai esis sanda'anai sosambala basef amama. ³ God nagwamasa nimanimi lu'wami esis sosambala basef Ananimi ensel amama ma'ipasami. Dei' ipe' ukup mape ma'imama? I'i pewa' alafugaha basef Ananimi dei' nagiambamapa nofa'apa mope andeande', anona nemaf ipe' pefa' pefe' pindihi'ama nimanimi amama pi'imama? Owa!. Pefa' nimanimi pelomas. Dei' main, amama nakwahomapa waf aonai nagiambamapa motanimani, ina so'umi, owa!. Lu'wami endilisi. Dembinai atona nali' nawalapam alihima enis epes. Epes isima sihi'ambapa

ma mogawa basef amama endilisimi atom. ⁴ Ea' God nanda' basef amama la'ifima eaf hianai naninani. Anona eaf, nihi'ambasa ikwaf naninani hianai la'ifinai. Ea' anona eaf nanda' pepel lu'unai naninani si'i Anan atona nanda'anai. Ea' anona eaf na'ama, nihi'ambapa amamaga bu'wami Ambal Bu'unai Ananinai nase'apami, naila okom Ananinai atona nase'apam atona etin nihi'ambapa basef amama endilisimi atom.

Jisas nape nali'i Dembinai nofa'apa motanimani

⁵ God ina nanda' amam ensel mape dembemi mumafi amamaga lu'wami maloma waf hianai dambeinai Jisas nawalapam ea', dei' a'ipipami, owa!. ⁶ Ea' anom basef mail Baibeli fowa' anona aman nawalapam na'iam na'i,

“God, epes esis emi egafis ma Ine' okom nainailas? Esis falafisi etis, ea' ine' etina nimafias. ⁷ Ine' nanda' amam ensel mape dambem la'ifima esis isima amam nematawa etapasi nogota bandana. Ine' nase'asa agof lu'wami nanda'asa sataga dambes. ⁸ Ea' nanda' amamaga hiami mafe' owina esis isima sumafiam.”

Basef amama mail Baibeli ma'i,

“God nanda' epes sape etapi sape dambes sumafi amamaga hiami mape etapi.”

Basef amama ma'i amamaga hiami mape etapi ofagema ma'i amamaga hiami. Ea' dei' ina mati epes sape etapi sape dambes sumafi amamaga hiami, ata' owa!. ⁹ Ape' dei' mogawa Jisas! Fowa' nogota bandana God nanda'ana nafe' owina amam ensel. God nati ape' uwahipipa

nagiambamapa na'a, dei' Jisas nefal nimanimi lu'wami naga' ma ape' hiapai. Amama atom dei' God nase'ana agel lu'unai nanda'ana nataga Dembinai king nafifili endilisi.

10 God anan Dembinai fowa' gani nanda' amamaga hiami mataga mape numafiamma pepel Ananinai mape andeande', Ananimi atom. Ea' andeande'ma Anan na'i Jisas nefal nimanimi nanda' eaf ma nokwahomapa waf aonai ape' manda'anai nofa'apa motanimani. God nanda'am na'ama ma nokolasa ape' hiapai nofa'apa mefe' heven miti nafifili Ananinai. **11** Anan atona nanda'apa amam nematawa mataga bo'wepa andeande' malomana wambota atotona Ahalomapa atotona. Amama atom dei' Anan ina ambal aonanofalapa na'i sahin owan Ananipai, owa!. **12** Si'i Anan fowa' na'iam na'i, "God, Ae' anona nemaf ewalapa agel Ine'inai ma esis sahin owan ae'asi. Ae' enda' awalef efela agel ine'inai ma esis hiesi sifi'i sondowa'anima etifigini."

13 Ea' na'iam wapotil' na'i,
"Ae' embale'efa God la'ifiwi."
Ea' anom basef wapotil' na'iam na'i,
"Ae' ape aloma awasi Ae'asi God nasi'iesi."

Jisas nataga open endilisi ma nagiambama ape' hiapai

14 Epes Anan nofalapa awasi ananipai, epes etapasi selapai. Amama atom Jisas wapotil' nataga open na'ama etin si'i ape' epes etapasi selasi. Anan nataga open na'ama ma naga' no-hambombaga aman anama aonai Satan la'ifina

nanda' epes hiesi saga!. ¹⁵ Jisas natagaha amam nematawa hiesi la'ela'ef umbamahasa ga', na-hapilas la'ifis. Ea' Anan natagahisa umbamahas sape andeande!. ¹⁶ Dei' main, Anan ina naga' nagiambama amam ensel, owa!. Anan naga'ma nagiambama epes sataga wambota Abrahami. ¹⁷ Amama atom Anan nataga na'ama etin endilisi si'i owasana ananisi ma nataga pris dembinai nepe nali'ma pris hiami. Anan aman na'i uwahipisa ape' nanda' maol Godi andeande' endilisi. Ea' Anan nataga si'i owasana Ananisi ma natofa okom wandafunai Godi napoma amam nematawa hiesi sanda' waf aonai. ¹⁸ Satan nagwambana nimeguf hiami na'i nonda'ana nonda' waf aonai. Ea' Jisas nofa' nimanimi hiami. Na'ama Anan la'ifinai ma nagiambama epes isima Satan nagwambasi.

3

Agel lu'unai Jisasi nikila' Moses

¹ Ipe' alupipei epes Godi, Anan nepe ilif no-falipei, ipe' peme!. Ipe' okokoma Jisas, Anan aposel nepe pris Dembinai ma waf naloma basef ofagema ape' ea' mombale'ef mawali-pasami. ² Anan naila okom Godi nanda' maol God nandandepana nanda'ana andeande!, si'i fowa' gani Moses nanda' maol Godi andeande' nagiambama epes hiesi Godi. ³ Aman anama Jisas, God nase'ana agel lu'unai nikila' agel lu'unai Mosesi, si'i epes sase'ana agel lu'unai aman nanda' ipat bu'unai nala'ana etap anae!. Ea' esis ina safela agela ipat anama lu'una, owa!.

⁴ Endilisi, ifagw hiami epes etis sala'ami. Ea' epen gawainai nanda' amamaga hiami, anan God atona. ⁵ Endilisi, Moses nanda' maola nagiambama epes Godi andeande' nanda'ana si'i nanda' maol Godi, ea' na'i basef nawalapama amamaga hiami anona nemaf owagama Krais nie'ipasami. ⁶ Ea' Krais nepe nogalomana Godi naila basef endilisi nanda' maol andeande' ma nepe Dembinai numafi epes wambota Godi. I'i la'ela'ef ape' mombale'efana la'ifipa mogawa anona nemaf Krais niefi'i nofa'apa mefe' heven mope andeande', ape' mape wambota Ananinai.

Epes sosambala basef Godi ina suwis sopoma noma'w, owa'

⁷ Ea' dei' ape' meme' basef Ambal Bu'unai Godi na'iами andeande'. Anan na'iam na'ama na'i,
“Maina nemaf ipe' peme' malogel Ananinai,

⁸ ipe' ina pesopama opalef ipe'imi la'ifim endilisi, si'i fowa' gani bafasepa sanda'am sosambala basef Godi ma sanda' okom Ananinai wandafuna, owa!. Nogota anama esis sape anama wafiguma fatauguma esis sagwambana endilisi sasopama opalef.

⁹ Esis bafasepa ipe'isi sati pepel hianai Ae' anda'anai anama wafiguma afagof hiami 40-peleim. Owa!. Nimeguf hiami esis sanda' Ae' gwambai gwambae endilisi.

¹⁰ Esis sanda'e na'ama, Ae' dei' okom wandafunamas endilisi a'i, ‘La'ela'ef ukup asasimi mase'asa eaf bu'unai sololamana. Esis ina ata' saila waf bu'unai Ae'anai, owa!.’ ¹¹ Ea' Ae' okom wandafuna ma esis a'i basef endilisimi atom la'ifimi a'i, ‘Anona nemaf

esis ina ata' sifi'i suwis sopoma noma'w
solome, owa!.' ”

*Ape' mundumafuma andeande!. Na'ama
mosambala basef Godi si'i esis Israel sanda'am*

¹² Alupipei Ae'ipei, ipe' pindumafuma andeande!. Na'ama enin sahin owan ipe'isi okom ninila waf aonai nekwhaha bale'ef ananinai newa' alafugama God nape la'ela'efi. ¹³ Na'ama owa!. Ipe' pendagigiambanama etin pitu la'ifipa. Penda'am na'ama etin nimeguf hiami atona etin nogota anae' God na'i, “Dei!.” Penda'am pilam ama pilam la'ela'ef. Na'ama enipa opalef ipe'imi la'ifima waf aonai baso'omainai. ¹⁴ Ape' fowa' mali' mombale'efana, ea' dei' mombale'efana la'ifipa la'ela'ef, mefe' motagama moga!. I'i ape' monda'am na'ama la'ela'ef, ape' amam nematawa endilisi Kraisi, mape la'ifipa malomana.

¹⁵ Si'i basef mail Baibeli do'ok a'ipipami ma'iam ma'i,
“I'i ipe' dei' peme' basefa malogel Ananinai ipe'
ina pesopama opalef ipe'imi la'ifim endilisi
si'i fowa' pewa' alafugaha Goda panda'
okom Ananinai wandafuna, owa!.”

¹⁶ Fowa' gani emi egafis same' basef malogel Godi sowa' alafugahana sanda' okom Ananinai wandafuna? Epes amama atom hiesi fowa' Moses nofa'asi sakwhaha Isip safi'i, amama atom.

¹⁷ Afagof amama hiami 40-peleim God okom wandafuna ma emi? Anan okom wandafuna ma epes isima sanda' waf aonai saga' hi' alas etap anama wafiguma fatauguma, amama atom.

¹⁸ God na'i enis epes na'i basef endilisimi atom la'ifimi ma esis ina sefe' suwis sopoma noma'w

solomana. Na'i emi egafis? Anan na'i amama atom. ¹⁹ Ea' dei' ape' mogawa esis ina anona nemaf la'ifisa sefe' suwis sopoma noma'w solomana, owa!. Dei' main, esis ina sembale'efana, owa!.

4

Epes Godi anona nema'f sefe' suwis sopoma noma'w solomana

¹ Basef Godi la'ifim endilisi dei' ata' mape la'ela'ef. Anan na'iam na'ama na'i, "Ipe' pefe' piwis anama pepoma noma'w peloma Ae!".

Ea' ape' umbamohapa. Na'ama God niti enin epen etitin ipe'ini okom nose'an ma basef Godi nefe' higililan, owa!. ² Dei' main, ape' wapot'i mame' basef bu'wami Godi si'i fowa' esis Israel same'am. Ea' esis same'am etin, ina sombale'am sailam, owa!. Ea' basef amama bu'wami same'ami ina magiambamas, owa!. ³ Amam nematawa mombale'efa Godi ape' dei' mafe' mawis mapoma noma'w maloma God si'i Anan na'iam na'i,

"Ae' okom wandafuna ea' a'i basef endilisimi atom la'ifimi a'i, esis ina suwis sopoma noma'w solome, owa'etin endilisi."

Fowa' nanda' etap anae' hi'alana ea' napoma noma'w nogota laona nafi'i nafi'i nataga dei'. Anan napoma noma'w nahafa esis suwis sopoma noma'w solomana. Ea' esis ina sawis, owa!. ⁴ Anom basef God fowa' na'iами ma nemaf anama nafe'ma 7i sapoma noma'wanai, ma'iam na'ama ma'i,

“God nanda' maol hianai hi'alana ea', nemaf anama nefe'ma 7i nataga, napoma noma'w.”

⁵ Basef amama do'okimi God na'iam wapot'i na'i,

“Esis ina sefe' suwis sopoma noma'w solome, owa'etin endilisi.”

⁶ Esis amam nematawa isima fowa' same' basef bu'wami ina safe' sawis, owa!. Dei' main, esis ina sembalefana endilisi, owa!. Sosombala basef Ananimi. Ea' basef amama ata' mape la'ela'ef ma'i endilisi enis epes anona nemaf sefe' suwis sopoma noma'w soloma God. ⁷ Amama atom dei' God nandandepa anona nemaf wapot'i!. Ea' nofala nemaf anama na'i, “Dei' atef”. Ea' afagof hiami mafe'ma ea', God nawalapa basefa nemaf anama na'i basef Ananimi do'okimi ma malogel Deviti na'ama na'i,

“I'i ipe' dei' peme' basefa malogel Ananinai, ipe' ina pesopama opalef ipe'imi la'ifim endilisi, owa!.”

⁸ I'i nemaf anama fowa' Josua nonda'as suwis sopoma noma'w, God ina ni'i anona nemaf wapot'i!, owa!. Ea' owa!. Esis ina sawis. ⁹ Amama atom dei' ape' mogawa waf anama mopoma noma'wanai ata' nape la'ela'efa ape' epes amam nematawa Godi. Waf anama si'i God napoma noma'w nemaf anama nefe'ma 7i. ¹⁰ Dei' main, emi egafis sefe' suwis sopoma noma'w soloma God, esis sambefa maol asasinai ea' sapoma noma'w si'i fowa' God nambefa maol Ananinai napoma noma'w. ¹¹ Ea' dei' ape' monda' maol la'ifipa endilisi ma mefe' muwis mopoma noma'w molomana. Na'ama enin epen ape'ini

nesambala basef Godi newa ma waf aonai anona nemaf higililan si'i fowa' esis sanda'ama sowa hegilalas hi'alas.

¹² Dei' main, basef God na'iами ambal namunai napaim, ea' la'ifim la'ela'ef mape. Amama hi'alim endilisi mikila' bainat hi'alinai wa'owa'ol mapisila epes mawis nomon endilisi. Basef amama mawis mafe' la'afena ukup maloma ambagof asasimi mondowatanimama mafe' mawala nigis maloma gonat la'afen. Ea' mawalogia opalef maloma ukup ape'imi nomon. ¹³ Ina anom amamaga God nanda'ami nambimb mondambaho'ma Anan, owa'. Amamaga amama hiami hi'alam mape mandawalap alihim endilisi ma naep Ananimi. Ea' anona nemaf ape'mil'ipana maina waf ape' mandanai.

Jisas Anon pris Dembinai ape'inai nepe nali'ma pris hiami

¹⁴ Ape' anona pris Dembinai ape'inai nepe nali'ma pris hiami nafe' nawis heven nepe naloma God. Anan Jisas Nogalomana Godi. Ea' dei' ape' mombale'efa basef God nawalapami la'ifipa. ¹⁵ Dei' main, pris anama Dembinai anan la'ifinama niti ape' uwahipipa maina nogota ape' owa' la'ifipama muli'amona waf aonai, ea' alop ape'inai owa' la'ifina ma monda' maol. Amamaga hiami mataga magwamba ape', amama mali' mataga magwamba Anan wapot'i!. Ea' Anan ina nanda' anona waf aonai, owa'. ¹⁶ Amama atom ape' dei' ukup la'ifim mefe' felefele'ma God, umbamohapa owa'. Anan nigiambamapa na'a ma mape andeande'. Ea' ape' mefe'ma Anona niti

uwahipipa nigiambamapa maina nemaf mofa'
nimanimi lu'wami.

5

Jisas pris Dembinai ape'inai nape nali'ima pris hiami, Anan la'ifinai endilisi ma nagiambamapa

¹ Waf anama fowa' sandandepa pris hiami dembemi mape mali'ma pris hiami na'ama. Anona nogota sandandepa anona pris sanda'ana nanda' maol Godi ma nofa' malogof epesi naitu naep Godi. Esis sase'ana amamaga bu'wami naso' God nondolalimanama God nokwaha waf aonai esis sanda'nai. ² Anan pris ina la'ifina ma nonda' waf bu'unai atona nimeguf hiami, owa'. Amama atom sanda'ana dei' la'ifinama nigiambamama esis ina sogawa andeande' sakwaha waf bu'unai Godi. Pris anama nagiambammas nonda'as sa'osa'ombemas. ³ Anan ina la'ifina ma nonda' waf bu'unai atona nimeguf hiami, amama atom dei' nondolali ma God nali' nakwaha waf aonai ajan nanda'anai ea' nagi' nakwaha waf aonai esis amam nematawa sanda'anai wapoti'. ⁴ Maol anama nondolalima Godi nofa' agel lu'unai. Ea' ina anona aman la'ifina ma nonda' maol anama na'i okom ananinai atona, owa'. God nali'nofalana, ea' nanda' maol anama, si'i fowa'nofala Aron.

⁵ Krais wapoti' na'ama etin. Anan ina nafela agel ananinai atona nataga pris dembinai ma pris hiami, owa'. God atona nandandepana nanda' maol anama, ea' na'ipana na'i,
“Ine' Nogalome ae'inai. Dei' awalapena alihina afela agel ine'inai lu'una.”

6 Ea' God na'i anom basef wapot! mail anona
buk na'iam na'ama na'i,
“Ine' nepe pris Dembinai la'ela'ef nendolalimei
na'ama etin nendahama Melkisedek.”

7 Fowa' gani Jisas ata' nape open endilisinai
etap anae!, nanda' beten nahali! God la'ifinai ma
nofa'ana nokwaha ga' ma nope namunai. Nanda'
betennofalana mehip nalef nape nimeguf hiami.

Anan nanda' lotu ma God, nanda' Anan nafe'
owina God. Ea' dei' God name! beten ananinai.
8 Endilisi Jisas Nogalomana Godi, ea' Anan nefai'
nimanimi, amama atom mawalipana endilisi ma
waf naila okom Godi. **9** Anan nataga Nogalomana
Godi bo'ona endilisi. Amama atom dei' Anan
ofagonama epes saila basef ananimi mofa'as
sotanimani sofa' ambal namunai sope andeande'
la'ela'ef hihif. **10** Ea' God nandandepana na'i,
“Ine' nape pris Dembinai nendolalima ae'
na'ama etin nendahama Melkisedek.”

Ape' ina mape si'i awasi gawa a'asi, owa'

11 Basef hiami Melkisedeki ata' mape ea' dei'
a'i l'ipipam. Dei' ipe' ina pandanifel ma pegawa
basef Godi ofagema, owa!. Dei' ae' maol lu'unai
endilisi ma ihi'ambepa basef amama ofagema.
12 Dei' nogota anae' ea' ma ipe' pepe dembipei
tisa piwalipa enis epes. Ea' owa!. Ipe' gawa
tu'waninai atona ukup ipe'imi, ea' anona aman
ata' nowalipipa wapot! ma basef mali'i Godi.
Ipe' ina la'ifipa pegawa basef lu'wami Godi si'i
pagwa' gwa'aimi la'ifimi, ata' owa!. Ipe' dei'
pegawa basef mali'i Godi atom si'i pagwa' no-
magof atom. **13** Ape' mogawa emi egafis sa'
nomagof atomi, esis sape awasi etis. Epes isima

ina dei' la'ifisa sowaloga waf bu'unai aonai, ata' owa!. ¹⁴ Ea' gwa'aimi la'ifimi mapoma epes isima sataga dambes la'ifis. Epes isima sawalipa ukup maloma nomonas asasimi atom hihif dei' la'ifisa sowaloga waf bu'unai aonai.

6

Ape'ukup ma'i andeande'ma mombale'efa God la'ifipa

¹⁻² Ape' ina ata' la'ela'ef mi'i basef amama mali'i Kraisi atom timbi tambel, owa!. Ape' ina mi'i basef amama mali'i mi'i, ape' momboma opalefa God mowa' alafugaha waf hianai aonai manda' epes higililas ea' mombale'efa Goda basef mamumami sapisi'asa embel sanda' beten sawamona lagofa enis epes maloma epes hiesi saga'i sohafel wapoti' maloma anona nemaf God nowaloga epes hiesi ma sope la'ela'ef wambel bu'unai o aonai. Ape' ina mope monda' basef amama atom mi'iam la'ela'ef timbi tambel, owa!. Ape' ata' mofo'o ea' monda' basef amama monda'apa la'ifipa mi'am si'i epes isima sataga dambes ea!. ³ I'i okom Godi ni'i monda'am na'ama, monda'am na'ama etin.

⁴ Epes isima sowa ma waf aonai sowa' alafugaha Godi, ina anona eafa esis sotanima sifi'i somboma opalef wapoti', owa!. Esis sali' sofa' nafifili Godi, sofa' presen bu'unai nafi'i heveni ea' sofa' Ambal Bu'unai Godi napais. ⁵ Ea' same' basef Godi, sogawam bo'om sagawa maol la'ifinai dambainai hianai alupusi Kraisi anona nemaf nigi' neatagai seanda'anai. ⁶ I'i esis sowa ma waf aonai sowa' alafugaha God, ina

ata' anona eafa esis sotanimani sif'i somboma opalef wapot'i, owa'. Waf anama aonai esis sanda'anai atona, dei' saundana nogalomana Godi nail lawag usi'inai tu'wanainai wapot'i ma sahambombagana. Ea' sanda' epes hiesi sanda'ana findiwana ma basef awami.

⁷ Anona etap asaf nalai la'ela'ef nanda'ana nanda' gwa'aimi mataga malo andeande'ma magiambama amam nematawa sanda' maol etap aof anama, etap anama God nanda'ana nataga bo'ona andeande'. ⁸ Ea' anona etap nanda' otalef hiami wandafumi atom mataga, etap anama notaga aona endilisi. Ea' felefele'ma God nond'a' etap anama notaga aona. Nemaf akutainai fendona nif lu'wami.

⁹ Ipe' alupipei ae'ipei endilisi, dei' ae' a'ipipa basef amama nimanimi, ea' ae' egawa endilisi anona nemaf ipe' ina awepa higililipa na'ama, owa'. Ae' egawa anona nemaf God nef'a'epa pitanimani. ¹⁰ God ina epen aonai ma nambimb okom nose'ana ma maol hianai ipe' panda'anai, owa'. Ipe' ukup maimailana. Ea' dei' panda' maol anama ma pigiambama amam nematawa Ananisi. Ea' dei' ata' panda'ana na'ama la'ela'ef. ¹¹ Ae' okom na'i ipe' hipei atona etin ukup ma'i penda' waf bu'unai pigiambama epes Godi pefe' pefe' petagama nemaf anama Krais niefi'ianai. Penda'am na'ama ma pegawa endilisi anona nemaf Anan nef'a'epa pitanimani. ¹² Ae' andaiwa'ma ipe' ala'uta nepa, owa'. Ipe' pila waf epes isima sombale'efa God endilisi ma esis ina ukup mandasosol, owa'. Ae' a'i ipe' pefa' amamaga bu'wami fowa' God na'iama basef endilisimi

atom na'i anona nemaf noso'asam epes Ananisi.

Ape' mombale'efa basef God na'i endilisimi atom

¹³ Fowa' gani God naloma Abraham ma'i basef endilisimi atom. Ea' ina anona aman dembinai nikila' God, ama God nie'i basef amama endilisimi atoma aman anama ma agel ananinai, owa!. Ea' dei' God na'i basef amama endilisimi atom ma agel ananinai atona. ¹⁴ Anan na'i, "Dei' Ae' a'i endilisi, agiambamena enda' wambota bafasena ine'isi sigi' seatagai sotaga bo'wes hiesi endilisi."

¹⁵ Ea' Abraham name' basef amama dei' ina ala'uta nana, owa!. Nape sa'ombel nohafa amamaga bu'wami God fowa' na'i neaso'anami mila basef amama na'i endilisimi atom.

¹⁶ Waf epes sa'i basef endilisimi atom sa'iam na'ama. Epes sa'i basef amama ma agel anona dembinai nikila' esis. I'i enin epen ni'i basef amama, enin nasopama malogofa emi egafis sa'i sosambala basef ananimi. ¹⁷ Fowa' gani God na'i nihilambas okom Ananinai nape la'ela'ef hihif alihima awasi batausana Ananisi anona nemaf sofa' amamaga bu'wami si'i na'ipasa basef Ananimi endilisimi atom. Na'i nihilambasa anona nemaf Anan ina nonda' anom basef dambaimi moho'ofa basef amama Ananimi, owa!. Amama atom. Amama atom dei' na'iam la'ifina endilisi gani ilif ma agel Ananinai atona nanda' basef amama mataga la'ifim. ¹⁸ Basef amama endilisimi atom na'iam endilisi gani ilif. Basef amama biefim ma'iam na'ama etin dei' mape la'ela'ef, ina anom amamaga maloma enis epes soho'ofam, owa!. Anan na'ipapa basef biefim

amama ma nenda' opalef ape'imi la'ifim endilisi, ape' amam nematawa mafa' mafe' mandambaho' felefele'ma Anan. Ape' mombale'efa basef amama la'ifipa mogawa endilisi Anan anona nemaf nigiambamapa ma mope andeande'.

¹⁹ Gawa anama ma ape' mogawa endilisi anona nemaf Anan nigiambamapa mope andeande' nape na'ama. Gawa anama la'ifinai bu'unai nape mohafanai anama nombalo' opalef maloma ambagof ape'imi si'i anka nembalo' sip lu'unai naphilana la'ela'ef nala embel ilif. Gawa bu'unai anama nawis nowala gani nomon bo'ogoma lowaf anama lu'unai alafugainama saundana nail si'i uta ipat Godi lu'unai sanda' lotuwana heven nomon. ²⁰ Anama ipat Godi lu'unai sanda' lotuwana natawa heveni Jisas nali'apa nafe' nawis ipat anama nomon ma nagiambamapa. Anan nataga pris dembinai nape nali' ma pris hiami dei' nape la'ela'ef hihif na'ama etin si'i Melkisedek.

7

Melkisedek anan pris dembinai agel ananinai lu'unai endilisi

¹ Aman anama Melkisedek anan king dembinai numafi anona wambel Salem, anan pris nondolalima God Dembinai nape ilif endilisi. Fowa' gani Abraham nanda' wandaf naha anom king dembemi nali'amonam nafe' ma notanima nafe' wambel, Melkisedek natolona no-falo'mana. ² Ea' Abraham nawalogga amamaga nefam nefa'am nafe' nanda' wandafami gwa'aimi

maim ananimi hi'alam nawalogam aolef 10-peleimi nase'ana aof atotona Melkisedek. Ape' dei' mamboma agel anama Melkisedek, basef ofagema biefim. Anom ma'i king dembinai nanda' waf bu'unai. Ea' anom ma'i anan king dembinai nose'apa opalef awanem. Dei' main, anan king dembinai numafi wambel anama Salem, dei' mamboma basef amama Salem ma'i opalef awanem. ³ Anan Ahalomanai mama'wana a'ana. Anan bafasana wambota ananisi a'ana. Ea' mama'wana kolananai nemaf naloma nemaf naga'anai wapoti' owa' sogawame. Anan nape si'i Nogalomana Godi, nape pris dembinai la'ela'ef hihif.

⁴ Dei' ipe' okokoma Melkisedek, anan agel lu'unai endilisi. Dembinai ahalomapa ape'inai nali'i anan Abraham, anan natembe'am amamaga hiami bu'wami atom nofa'ama wandafi nawalogam ea' aof atotona naso' Melkisedek. ⁵ Amam wambota awasi bafapana Livai anom mofa' maol anama pris. Ea' mi'uli anama God naso' Mosesanai na'ipa amam atom manda' maol anama. Na'ama na'i amam mowaloga amamaga amama hiami esis Israeli mofa'am mase'ana namba ten hap God. Esis Israel sahin owan amamisi endilisi, ea' esis bafasana awasi Abrahami wapoti!. Ea' owa'letin, amam Livai mofa' gwa'aimi maim hiami namba ten hapa esis sahin owan amamisi etis. ⁶ Melkisedek ina nataga wambota Livai, owa'. Ea' anan nofa' amamaga hiami namba ten hap Abraham nowalogami. Ea' Melkisedeknofalo'mana na'ipana basef bu'wami aman anama Abraham. Aman anama Abraham

basef bu'wami God na'i endilisimi atom mapo-mana. ⁷ Ea' ape' mogawa, amannofalo'manai nape ilifa aman anama nofa' amama bu'wami presen. ⁸ Amam Livai manda' maol mondolalima Godi mofa' amamaga namba ten hap, amam anona nemaf maga'i. Ea' Melkisedek nofa' amamaga sawalogami namba ten hap, anan nape namunai la'ela'ef, si'i buk Baibel na'i. ⁹⁻¹⁰ Ape' ma'iam na'ama.

Fowa' gani Melkisedek natagama Abraham eaf, Abraham nase'ana amamaga amama nowalogami namba ten hap mafe'ma Melkisedek. Ea' Livai bafapana Abraham magi' mataga manda' maol anama mofa' amamaga amama namba ten hap esis Israel sawalogami.

Ea' na'ama etin si'i Livai nase'ana namba ten hap Melkisedeka lagel Abrahami. Dei' main, nemaf anama Abraham nase'anam Melkisedek, Livai ata' owa' solanai, ata' nape opalef nomon bafapana Abrahami.

Aman dambainai dei' naho'ofa pris fowa'imi

¹¹ Fowa' esis amam nematawa sofa' basefa mi'uli anama God naso' Mosesanai. Ofagema mi'uli anama amam wambota Livai manda' maol pris. Ea' i'i maol anama amam pris manda'anai andeande' ma monda' esis amam nematawa sotaga bo'wesa naep Godi, dei' maina ata' anona pris dambainai nataga wapot'i si'i Melkisedek, ea' ina si'i Aron? Owa!. ¹² God naho'ofa waf amam pris manda'anai. Ea' mi'uli Godi wapot'i naho'ofana na'ama etin. ¹³ Dembinai ape'inai basef amama ma'ianai, anan anona wambota.

Wambota ananinai ina fowa' nanda' maola balata amam pris maofa mafis maim mondolalima God, owa!. ¹⁴ Ea' amama mataga alihim na'ama. Ape' mogawa, Dembinai ape'inai nataga wambota Judai. Ea' Moses ina na'i anom amam wambota anama motaga monda' maol mope pris, owa!.

Jisas nape pris nataga dembinai la'ela'ef nadahama Melkisedek

¹⁵ Ape' mati anona pris dembinai nataga, naho'ofa amam pris mali'i, Anan si'i Melkisedek. Basef amama ma mi'uli anama mataga maho'ofa mi'uli anama nali'i dei' mandawalap alihim na'ama. ¹⁶ Anan ina nataga prisa anona mi'uli na'i amam pris mataga wambota Livai, owa!. Anan nataga prisa pepel ambal namunai napainai la'ela'ef hihif. ¹⁷ Dei' main, basef mail Baibeli ma'iana ma'i,

"Ine' nape pris dembinai la'ela'ef si'i Melkisedek."

¹⁸ God naho'ofa mi'uli anama naso' Mosesanai ea!. Dei' main, mi'uli anama owa' la'ifina ni-giambama ape', owa!. ¹⁹ Dei' main, mi'uli anama ina nanda' epes sataga bo'wes andeande' ma naep Godi, owa!. Ea' dei' God nandoga anona eaf, anama bu'unai nikila' mi'uli anama, dei' eaf anama atona ape' mogawa endilisi God nagiambamapa ea' mefe' felefele'ma Anan.

²⁰ Nemaf anama God nandandepa Jisasa nataga pris Dembinai, ina nanda'ana nosahe'ana etin, owa!. Anan na'i basef la'ifimi na'i endilisi gani ilif ea' nandandepana. Amam pris fowa'imi ina nandandepam na'ama si'i Anan, owa!. ²¹ Ea' God

na'i basef amama la'ifimi na'i endilisi gani ilif ea'
nanda' Jisas nataga Dembinai pris. Anan nataga
pris nemaf anama God na'ipana na'i,

"Dembinai na'i basef la'ifimi na'i endilisi gani
ilif ma anona nemaf Anan ina noho'ofa
okom Ananinai wapot'i, owa'. Ine' nape
Dembinai pris la'ela'ef hihif."

22 God na'i basef amama na'iam la'ifim.
Amama atom dei' Jisas nataga Dembinai ofag-
onama basef bu'wami dambaimi God na'iam
endilisimi atom mikila' basef fowa' nali' na'iami.

23 Fowa' amam pris amam hiami. Dei' main,
amam anona nemaf mogal ina la'ifima mope
la'ela'ef monda' maol, owa'. **24** Ea' Jisas dei'
nape namona la'ela'ef. Amama atom dei' nape
pris Dembinai la'ela'ef endilisi. **25** Amama atom
dei' Anan la'ifinai ma nefal esis amam nematawa
sotanimani sofe' felefele'ma Goda agel Ananinai
ea' sope andeande' la'ela'ef. Dei' main, Anan
nape ambal napaina la'ela'ef nanda' betena God
nigiambamas.

Jisas Dembinai pris la'ifinai endilisi ma na- giambamapa

26 Dembinai pris anama la'ifinai endilisi ma
nagiambamapa. Anan naila waf Godi bo'ona
andeande', waf aonai a'ana. Anan okom bu'unai
dei' nape laogona epes sanda' waf aonai. God
nase'ana agel lu'unai nikila' ilif endilisi. **27** Amam
dembemi pris fowa'imi mape mali' ma pris hiami
mondolalima God nimeguf hiami la'ela'ef. Mali'
ata' mondolalimana ma nakwaha waf aonai
amam manda'anai. Ea' magi' mondolalimana
ma nakwaha waf aonai esis amam nematawa

sanda'anai. Ea' Jisas ina nanda'am si'i amam, owa'. Anan nondolali ma God nemaf atotona nakwahomasa waf aonai epes hiesi sanda'anai ea' ma'um. Naso' Anan atona nafe'ma God. ²⁸ Mi'uli anama God fowa' naso' Mosesanai ne-saho' amam amama ina la'ifima monda' waf bu'unai nimeguf hiami ea' mape dembemi pris. Ea' basef amama la'ifimi God na'i endilisi gani ilif, amama mataga magi'ma mi'uli anama mandandepa Nogalomana Ananinai, Anan nataga bo'ona andeande' la'ela'ef hihif.

8

Jisas nape Dembinai pris ipat Godi lu'unai sanda' lotuwani endilisi gani ilif heven

¹ Basef amama anda'ami mape mali'i, ofagema na'ama. Ape' anona Dembinai pris nape nali'ma pris hiami na'ama etin si'i basef mali'i ma'iam. Anan nape sia bu'unai Dembinai lagel da'isinai gani heven ilif. ² Anan nanda' maol anama nondolali ma God ipat lu'unai Ananinai. Ipat anama sanda' lotu endilisinai. Anona aman ina nala' ipat anama, owa'. Dembinai atona nala'ana notawa.

³ Fowa' gani God nandandepa amam dembemi pris mofa' amamaga bu'wami gwa'aimi mafis mamumami ma mondolalimana. Ea' Dembinai ape'inai wapot'i God nandandepana ma nofa'ai anom amamaga nondolalimanami. ⁴ I'i Anan etapanai, Anan ina dei' nope dembinai pris, owa'. Dei' main, amam hiami mape pris etap anae' manda' maola mofa'ai amamaga amama hiami mondolalima God, si'i mi'uli God fowa' naso' Mosesanai na'iam. Anan ina nape nanda'

maol anama etap anae', owa'. ⁵ Amam pris hiami manda' maol anama mondolalima God manda' maol ipat Ananinai fowa' sanda' lotuwanai nanda' ikwaf atona ma ipat endilisini bu'unai nape heveni. Amama atom nemaf anama Moses na'i nola' ipat anama sowalo' selanai, God na'ipana na'i, "Ine' nindumafuma umbamehena andeande'ma nambimb nenda' amaga hiami hi'ilam migi'mam mondahamam endilisi si'i ikwaf anama Ae' ihi'ambenana ea' halaf Sainai."

⁶ Ea' Jisas nanda' maol anama nondolalima God ea' maol anama nikila' endilisi maol amam pris fowa'imi manda'anai si'i basef amama dambaimi mikila' basef fowa'imi God na'i endilisimi atom naloma Moses. Basef amama dambaimi, Jisas Anan nape la'afena God naloma epes Ananisi ma basef amama mikila' basef amama fowa'imi. Amama atom dei' basef amama dambaimi mataga mawalapai basef bu'wami endilisimi mikila' fowa'imi.

Basef dambaimi God na'i endilisimi atom nalomapa mikila' basef endilisimi fowa'imi

⁷ Basef amama fowa' God na'i endilisimi atom naloma Moses ina mape bo'om la'ela'ef, owa!. I'i mope bo'om la'ela'ef, dei' basef amama God na'i endilisimi magi'i maol a'am. ⁸ Ea' God nawalapa waf aonai epesi na'i,

"Ae' Dembiwei a'i, peme! Anona nemaf enda' anom basef dambaimi i'i endilisimi atom eloma esis epes hiesi wambota Israeli ma epes hiesi Judai wapot!. ⁹ Basef amama dambaimi ina mandahama amama anom fowa'imi a'iam aloma esis, owa!. Fowa'

a'i basef amama alomas, nemaf anama ahapila lagof asasimi efa'as sakwaha etap hiagoma Isip safe!. Ea' esis ina saila basef amama a'iam endilisimi atom, owa'etin. Ea' dei' ewa' alafuga ma esis. Ae' Dembiwei a'iam na'ama. ¹⁰ Nimeguf amama hi'ilam anona nemaf, Ae' i'i anom basef endilisimi atom eloma epes hiesi wambota Israel. Ae' dembiwei a'iam na'ama. Basef amama ofagema na'ama. Anona nemaf enda' mi'uli ae'anai nepe opalef asasimi nomon, ea' enda'ana nepe ukup asasimi nomon. Ea' epe God asasiwei, esis sope amam nematawa ae'asi. ¹¹ Nemaf anama esis amam nematawa hiesi atona etin maol a'asa sowalipa esis alupusi asasisi soloma sahin owan asasisi si'i, 'Ipe' pegawa Dembinai', owa!. Dei' main, nogota anama epes hiesi sogawa Ae' andeande!, awasi dambesi wapot!. ¹² Anona nemaf Ae' iti esis uwahipis igiambamas na'a sotanimani sope andeande!, ekwahomasa waf aonai esis sanda'anai. Waf anama aonai esis sanda'anai Ae' ina ata' okom na'iana wapot!, owa!"

¹³ Basef amama dei' na'i endilisimi atom Godnofalam na'i basef amama dambaimi, manda' amama fowa' na'iam endilisimi atom dei' mataga apim ea!. Amamaga mataga apimi amama mope nogota bandana ma higililam hi'ilam.

9

*Amam pris dembemi fowa'imi maha mafis
mofa'am maloma esimbel mondolali maso' God*

¹ Basef mali'i God na'i endilisimi atom Anan nanda' anom basefa mi'uli na'ipasana anona ipat bo'ona andeande' notawa etap anae' ma sonda' lotuwanaai. ² Ipat anama sanda' sel sanda'anai. Sawalogon biefigin wa'ol nepe nali'i sofalagon sa'i, "Bo'wagoma andeande!". Amamaga ma'oh anama nomoni, amama biefim. Anom ilelowa mataganai sanda' gol sanda'anai naloma anona balata mawamona bret mondolali maso' Godanai. ³⁻⁴ Ea' wa'ol lowaf alafugeinama sowaolana nataol nawalogon nali'a ganima wa'ol momo'w nomon, anama sofalagon sa'i, "Bo'wagoma andeande' endilisi." Amamaga ma'oh na'ama nomon amama. Balata sanda' gol sanda'anai, pris mondolalima Goda amamaga nogoh alogw bu'wami ma'ami maloma anom bokis atom basef God na'i endilisimi atom malami. Bokis amama sanda' gol sanda'ami ea' ande'am si'ima gol atona. Bokis amama nomon sala anona botol si'i malep sanda' gol sanda'anai.

Anom gwa'aimi esis Juda fowa' sa'am anama wafiguma fatauguma sofalam sa'i mana mala botol anama nomon. Botol anama nala bokis amama naloma bandan Aroni fowa' dahanamb soh mataganai maloma otamba biam batapumi ma God fowa' gani nanda' basef amama na'i endilisimi atom naloma esis Juda mailami. Amama mala bokis amama nomon. ⁵ Ea' amamaga matoma ilifa bokis amama andi'i amama. Anom biam si'i ensel sanda' gol nafifili sanda'am mondola'wifa God nepe nalomas. Amama matoma ilifa bokis amama. Bihinagof mandom ensel amama na'ama la'afen mondolali

makolo' esimbel mali'amona okom wandafunai Godi. Ea' dei' ae' ina la'iwiwi ma i'i basefa amamaga amama ofagema i'ipipam hi'ilam, owa'!

6 Esis sanda' amamaga mape alihima nimeguf hiami amam pris mawis ipat anama nomon rum wa'ana mondolalima God. **7** Ea' gani nomon wa'ol nepe etina sa'i, "Bo'wagoma andeande' endilisi," owa!. Rum anama, pris dembinai atona nepe nali'ma pris hiami nepe nawis nemaf atotona afagof hiami. Ea' ina nepe nawis na'a, owa!. Anan nofa' esimbel atom mafisim nepe nawis gani nomon nepe etina. Esimbel amama nofa'am nondolalima Goda nokwaha waf aonai anan nanda'anai ata' nali', ea' waf aonai esis amam nematawa sanda'anai wapot!. Waf anama esis owa' sogawa andeande' sanda'anai. **8** Pris anama nawis nanda' maol anama ma Ambal Bu'unai Godi nihi'ambapa na'ama. Ipat anama rum wa'ana mondolalima God nimeguf hiami maol ata' nepe ma monda'ana. Eaf anama ma ape' mofe' muwis gani sa'i, "Bo'wagoma andeande' endilisi", anama ina nataga nandawalap alihina, ata' owa!. **9** Ipat anama nihi'ambapa nogota anae' dei'inai nihi'ambapa basef na'ama. La'ela'ef epes hiesi sanda' lotuma God sofa'ai amamaga amama bu'wami gwa'aimi mafis mamumami sondolali saso' Goda nakwaha waf aonai esis sanda'anai. Ea' amama ina la'ifima sonda' malogof mape opalef esis nomoni andeande'ma mi'iam mi'i esis bu'wasi endilisi, owa!. **10** Waf anama sondolalimana ofagema amama. Waf sa' gwa'aimi embel naloma waf sasa'of ma sotofa alogw awami sotaga bo'wesa naep Godi. Amamaga amama alop ando' atona, God nase'as

mi'uli anama ma silam la'ela'ef sefe' sotagama nogota anama noho'ofa amamaga dambaimi.

Krais naga' nondolali nase'ana esimbel anan-imu God

¹¹ Dei' Krais nafi'i nataga pris Dembinai nepe nali'ma pris fowa'imi hiami. Ea' numafi amamaga amama bu'wami mataga mape ea!.* Anan nafe' nawis nomon endilisi ipat anama agel lu'unai bu'unai endilisi nikila' ipat anama selinai fowa'inai notawa etap anae!. Ea' ipat anama dei'inai ina notawa etap anae!, epes sanda'ana sala'ana lagof asasimi, owa!. ¹² Krais nawis nomon ipat anama nafe' gani nomon nepe etina sa'i, "Bo'wagoma andeande' endilisi." Anan nanda'am na'ama nemaf atotona ea' ma'um. Anan ina nofa' esimbel meme maloma bulmakau nogami nawis ipat anama, owa!. Anan nawis nondolalima Goda esimbel maloma alop ananinai atona si'ina, ea' ma'um amama atom. Anan nanda'am na'ama natala ape' natagahepa ma waf aonai nawa'apai ma mope andeande' la'ela'ef. ¹³ Maina nemaf amam nematawa alogw mailasa naep Godi, amam pris maha bulmakau suwafumi maofam mofa' esimbel amamumi maloma agamb bulmakau numai'inai. Ea' meali'amasam epes isima. Manda'am na'ama epes isima sataga bo'wesa alop atona ande' ma naep Godi. ¹⁴ Ea' esimbel Kraisi mikila' amama endilisi. Krais ina nanda' anona waf aonai, owa!. Ambal Bu'unai Godi nepe namunai

* **9:11:** Basef amama diga Griki anona okwatip na'i amamaga bu'wami anona nemaf migi' meatagai. Ea' anona okwatip na'i amamaga bu'wami dei' mataga ea!.

la'ela'ef nagiambamana ma nondolalima God nase'ana Anan atona hi'alana. Amama atom dei' esimbel ananimi ina mandombasa alop atona ape'inai ande', owa!. Amama mandombasa ukup ape'imi ma basef ma'i opalef nomoni bo'om andeande' endilisi ea' makwaha waf naninani esis sanda'anai owa' seape bo'wesa naep Godi ma ape' dei' manda' maol God nepe namunai.

Esimbel Kraisi manda' basef dambaimi God na'i endilisimi atom mataga la'ifim

¹⁵ Amama atom dei' Krais nepe la'afen numafi basef amama dambaimi God na'i endilisimi atom. Anan naga' ma natala esis amam nematawa notagahis ma waf aonai esis sanda'anai nogota anama sape owina basef God nali' na'i endilisimi atom. Ea' dei' emi egafis God nofalasa sigl'mana, esis sofa' ambal anama namunai sope andeande' la'ela'ef. Amama ambal namunai si'i fowa' gani God na'i endilisimi atoma sofa'ami.

¹⁶ Emi egalina okom na'i basef amama la'ifimi ma emi egafis anona nemaf sofa' amamaga ananimi nemaf anama enin neaga'anai, nanda' basef amama la'ifimi mail anona okwatip. Ama nogalomana ananinai ni'i nila basef amama ma nofa' amamaga ahalomanai, anan nili' nihilambas endilisi ma ahalomananai naga' ea!. ¹⁷ Dei' main, i'i ahalomananai noga', basef ananimi la'ifimi nanda'am mail okwatip mape la'ifim mandawalap. Ea' i'i anan ata' nope namunai, basef amama ina dei' la'ifim, owa!. ¹⁸ Amama atom basef mal'i fowa' God na'i endilisimi atom ina mataga mandawap etin, owa!. Amam maha mafis makolo' esimbel amamumi manda' basef

amama mataga la'ifim, ea' mape la'ifim mandawalap alihim. ¹⁹ Moses fowa' gani nali' na'ipa esis amam nematawa Juda hiesi basef hiami mi'uli Godi hi'alam, ea' nofa' esimbrel bulmakau nogami maloma meme maloma embel maloma auf sipsipum akwahimi maloma lawag sa'unai sa'i hisop agof nalam dis esimbrel amama malami neali'am embela amam nematawa isima hiesi saloma buk anama mi'uli anama Godi napeinai wapotil'. ²⁰ Ea' na'i, "Esimbrel amama basef amama God na'i endilisimi atom, amama na'ipipama pilam."

²¹ Moses neali'am esimbrel na'ama etin mail ipat anama sanda' lotwanai naloma amamaga amama hiami hi'alam sanda'am sanda' lutumanam God ipat anama nomon. ²² Basef amama ma mi'uli anama na'i felefele'ma amamaga amama hiami mosa'opam esimbrel atoma motaga bo'om andeande!. I'i esimbrel ina molo, God ina nekwaha waf aonai epes sanda'anai, owa!.

Krais nondolalima Anan atona nali'amona waf aonai epes sanda'anai

²³ Ipat anama naloma amamaga amama sondolali sanda' lotuma God, amama mondola'wifa amamaga amama endilisimi mape heveni. Mi'uli Godi na'i amamaga amama etapami motaga bo'om andeande'ma esimbrel amama atom. Ea' amamaga amama endilisimi mape ilifi mikila' amama etapami. Amama atom dei' God na'i amamaga amama endilisimi mape ilifi motaga bo'om andeande' ma esimbrel dambaimi mikila' esimbrel fowa'imi. ²⁴ Ea' Krais ina nawis ipat

anama Godi epes sala'ana lagufi, nondola'wifa ipat anama endilisinai nape heveni, owa!. Anan nafe' nawis heven atogon, anama dei' nataga alihina nape la'ela'efa naep Godi nanda' beten nagiambamapa.

²⁵ Nemaf atotona afagof hiami pris dembinai nape nali'ma pris hiami etap anae' nofa' esimbel mafisim nawis nomon nondolali ma God. Nawis nomon wa'ol nape etina sa'i "Bo'wagoma andeande' endilisi." Esimbel amama ina Ananimi ma alop ananinai, owa!. Ea' Jisas ina nawis nomon naso!. Anan atona nondolalima God afagof hiami si'i amam pris manda'am, owa!. ²⁶ I'i Anan nonda'am na'ama, Anan nefal' nimanimi nimeguf hiami timbi tambel fowa' dambadamba God nanda' etap anae' nafi'i nafi'i notaga dei!. Owa!. Dei' felefele'ma nogota hi'ilana Krais nataga etap anae' ma nase'ana Anan hi'alana nondolalima Goda nakwaha waf aonai ape' manda'anai. Nanda'am nemaf atotona ea' ma'um. ²⁷ Epes hiesi anona nemaf soga' nemaf atotona owagama situma basef lu'wami God nonda' kotimasami. ²⁸ Ea' na'ama etin si'i Krais nase'ana Anan hi'alana nondolalima Goda nemaf atotona nakwaha waf aonai epes hiesi sanda'anai. Anona nemaf wapotl' nigi' notanima nifi'i. Ea' Anan ina nifi'i ma nokwaha waf aonai epes sanda'anai, owa!. Nifi'i ma nofa' epes isima sape sohafanai.

10

Amamaga gwa'aimi mafis maim apimi mondolalima God mase'anami, amama ina la'ifima

mokwaha waf aonai, owa'

¹ Ape' mati mi'uli fowa' God naso' Mosesanai nondola'wif etina amamaga bu'wami ma'i anona nemaf migi' meatagai. Amamaga amama apimi ina endilisimi, owa'. Amama mondola'wif etin. Ea' dei' mi'uli anama na'i esis ata' sondolalima God afagof hiami, ina la'ifina nonda'as sifi'i fele-fele'ma God sondolalimana ma sotaga bo'wes endilisi, owa'. ² I'i mi'uli anama nenda'as bo'wes endilisi, dei' ina ata' sondolalima God wapot'i, owa'. Ea' owa'etin. I'i esis sifi'i sonda' lotumana sotaga bo'wes sondolalimana etin, basef mape opalef nomoni ina mihi'ambasa waf aonai esis sanda'anai, owa'. Ea' owa'etin. ³ Afagof hiami amamaga mafis maim sondolalima God-dami mafela ukup asasimi ma sogawa waf aonai esis sanda'anai la'ela'ef napomas. ⁴ Esimbel bulmakau noganai maloma meme ina la'ifima mokwaha waf aonai esis sanda'anai, owa'. ⁵ Ea' nemaf anama Krais nafi'i etap anae' Anan na'ipa God na'i,

"Ine' nandaiwa'ma esis soha mafis sofa'ai amamaga maim sifi'i sondolalima ine', owa'. Ea' ine' nandondomba anona alopa nese'eana Ae'. ⁶ Mafis saham afum sondolalima ine' maloma amamaga mafis maim sondolalima ine' ami ma nokwaha waf aonai epes sonda'anai, amama ine' nandaiwa'mam. ⁷ Anom nemeguf mafe'ma ea', Ae' a'i, 'God, ine' dei' netolowe. Si'i fowa' amam profet manda' basef mail buk ma'iama Ae', dei' afi'i ma ila okom ine'inai atona.'"

⁸ Krais nali' ata' na'ipa God na'i, "Ine' nandaiwa'ma mafis maim saham sanda'am

sandolalima ine' balata sondolalima ine'anai. Mafis maim amama sondolalima ine', ine' nandaiwa'mam."

Ea' mi'uli God fowa' naso' Mosesanai na'i esis sondolalimana etin sope la'ela'ef. ⁹ Ea' Krais nagi' na'ipa God na'i, "Ine' netolowe. Ae' afi'i ma ila okom ine'inai atona."

Ea' dei' God natofa mafis maim fowa'imi mali'i sondolalima Ananami. Ea' dei' nahapona waf anama Krais naila okom Godi atona nape la'ifina naho'ofa amama fowa'imi. ¹⁰ Jisas Krais naila okom Godi atona andeande' nase'ana alop anan-inai nondolalimana nemaf atotona ea' ma'um. Amama atom dei' nanda'apa mataga bu'upai Ananipai atepa.

¹¹ Amam pris hiami maitu manda' maol mondolali ma God manda'ana nimeguf hiami. Ea' ofa anama amam manda'anai ina la'ifina nakwaha waf aonai epes sanda'anai, owa'. ¹² Ea' aman anama nonda' ofa nemaf atotona, nase'ana Anan atona nondolalima Goda nakwaha waf aonai epes sanda'anai, amama mape la'ela'ef. Anan nanda'am na'ama ma ea', dei' nape naloma God lagel da'isinai Ananinai. ¹³ Anan nape na'ama la'ela'ef nape nohafa nemaf anama God nonda' naumbih Ananisi sope owina bo'wagah ananimi. ¹⁴ Dei' main, Krais nase'ana alop ananinai atona God nondolalimana nemaf atotona, ea' amama atom nanda' epes sataga bo'wes andeande' sope la'ela'ef. Epes isima Anan dei' nape la'ela'ef nanda'as anona nemaf sotaga bo'wes andeande'. ¹⁵ Ea' Ambal Bu'unai Godi wapot'i nawalapa basefa ape' na'ama nali' na'i,

16 "Dembinai na'i, nogota anama ata' hi'ilana
nil'i!,

ae' i'i anom basef endilisimi. Basef amama
na'ama. Anona nemaf ae' enda' mi'uli
Ae'anai hianai nepe opalef asasimi ea'
enda'ana nil ukup asasimi."

17 Ea' nagi' nowatani basef amama na'i,
"Ae' ina anona nemaf okokoma waf aonai esis
sanda'anai, owa'!"

18 God nakwaha waf aonai epes sanda'anai
nakwahona ea'. Dei' maol anama sofa'ai
mafis maim sondolali ma Goda waf aonai epes
sanda'anai owa' endilisi.

*Ape'mombale'efa God endilisi mofe'felefele'ma
Anan*

19 Ea' dei' ipe' alupipei, esimbel Jisasi atom
dei' ape' ukup la'ifim. Ea' owa' umbamehepa
ma mofe' muwis nomon anama God napoma
bo'wagoma andeande' endilisi. 20 Ea' dei' mofe'
muwis anama eaf anama dambainai ambal na-
munai napoma. Eaf anama Jisas atona nawala
lowaf anama lu'unai notaol si'i uta nandoga
eaf nogal nawis nomon. Lowaf anama alop
Ananinai atona. 21 Dei' ape' anona dembinai
pris numafi amam nematawa Godi. Anama
Jisas atona. 22 Amama atom dei' ape' mofe'
felefele'ma Goda waf anama. Ape' mokwaha
waf hianai baso'mainai ma opalef ape'imi ea'
mombale'efana endilisi. Ukup mopoma Krais
atona, Anan nakolo' esimbel Ananimi nasa'opa
opalef ape'imi mataga bo'om. Basef mape opalef
nomoni ina ma'iam ma'ipapa basef mihi'ambapa
waf aonai ape' manda'anai, owa'. Ea' ape'

ukup mopoma Anan nasa'opa alop ape'inai embel galagami. ²³ Ape' mombale'efana la'ifipa muwalipas alihima amamaga bu'wami ape' mape mohafami. Amama ape' mohapilam la'ifipa, ina motanima, owa!. Dei' main, ape' mogawa maim amamaga God na'i basef endilisimi atom nambimb nigi'mam nondam am andeande!. ²⁴ Ape' mefela ukup esis sahin owan ma ukup mimila esis amam nematawa ea' sonda' waf bu'unai. ²⁵ Ape' ina ukup mose'apama waf mandakolas maloma esis alupusi si'i enis epes sanda'am, owa!. Ape' monda' ape' la'ifipa monda'am la'ela'ef mikila' fowa' manda'am. Dei' main, ipe' pegawa nemaf Dembinai niefi'ianai nafi'i felefele!.

Ape' ina mowa' alafugaha nogalomana Godi, owa'

²⁶ I'i ape' mogawa basef endilisimi ma dei' ape' mila ukup ape'imi atom a mofe' monda' waf aonai la'ela'ef, i'i monda'am na'ama, ina anona nemaf anona ofa nokwaha waf aonai ape' manda'anai, owa!. ²⁷ I'i ape' monda'am na'ama, nambimb ape' umbamohapa endilisi mope mohafa nemaf anama God nowaloga ape' ma nosapa'apa mofe' nif lu'wami fandumi. Nif amama anona nemaf fendo naumbih Godi. ²⁸ Ea' ape' mogawa, emi egafis simbisila' mi'uli anama God fowa' naso' Mosesanai, ma epes bias o wenis sitilis sowalapa waf aonai esis sanda'anai, esis ina nambimb siti esis uwahipis, owa!. Esis sola'apas sohas soga!. ²⁹ Dei' ipe' ukup mape

ma'imama ma emi egafis sowa' alafugaha Nogalomana Godi? Epes isima anona nemaf sofa' ni-manimi lu'wami endilisi mikila' epes isima sambisila' mi'uli anama God fowa' naso' Mosesanai. Esimbek Kraisi anona ikwafa basef God na'i endilisimi atom manda' epes isima Ananisi etis bo'wes. Ea' epes isima sanda'am na'ama sa'i esimbek amama Kraisi falafumi atom, sa'i ga' Kraisi falafunai atona. Ea' sanda' basef findiwama Ambal Bu'unai Godi nagiambapa na'a numafiapa. ³⁰ Dei' main, ape' mogawa aman anama na'i, "Waf pegwa waf aonai, maol ae'anai. Ae' atowe anona nemaf egwamasam." Ea' na'iam wapotik' na'i, "Ae' atowe Dembiwei anona nemaf ewaloga esis amam nematawa ae'asi ma basef lu'wami."

³¹ I'i God la'ifina nape namunai la'ela'ef no-hapila ape' la'ifina ma nogwamapa waf aonai ape' manda'anai, amama dei' umbamahepa endilisi.

Ape' mitu la'ifipa mombale'efa God

³² Ea' ipe' ukup mopoma nemaf anama fowa', ipe' pati nafifili Godi. Nemaf anama ipe' pefa' ni-manimi lu'wami endilisi. Owa'etin. Paitu la'ifipa ma pali'amonan wandafa waf aonai. ³³ Anom nimeguf sanda'epa paitu la'afena naep amam nematawa hiesi sanda' basef awami findiwama ipe', sase'epa nimanimi lu'wami naep asasimi. Ea' anom nimeguf sanda'am na'ama etina enis amam nematawa, ipe' paitu palomas pagiambamas. ³⁴ Nemaf anama ipe' pati esis amam nematawa sape kalabusi uwahipis pefa' nimanimi palomas. Ea' nemaf anama esis salo'

lagofepa sefa' amamaga ipe'imi, ipe' pandanifel ma faso'mepa pape patilis. Dei' main, ipe' pegawa amamaga ipe'imi bu'wami endilisi ata' ma'omepa, amama anona nemaf mupe la'ela'ef. Amama mikila' endilisi amamaga amama sali' sanda'mepami.

³⁵ Ea' dei' ipe' ina pekwhaha waf bu'unai paitu la'ifipa, owa'. Waf bu'unai anama atona, God anona nemaf nogwamepa amamaga bu'wami ma ipe'. ³⁶ Ipe' pitu la'ifipa ma pila okom Godi ma pefa' amamaga bu'wami fowa' Anan na'iam endilisi ma nesi'ipami.

³⁷ Ina ata' nogota laona. Nogota bandana ea', "Ama aman anama na'i niefi'i, anan nambimb nifi'i. Anan ina ata' nupani, owa".

³⁸ Ea' epes bu'wasi Ae'asi ofagema ma sope namis la'ela'ef na'ama. Esis sombale'efa ae'. Emi epen netanima nekwaha nembale'efa Ae', okom Ae'anai ina bo'ona ma enin, owa!"

³⁹ Ape' ina epes umbamahapa matanima mefe' makwaha mombale'efa God ama owagama higililapa, owa'. Ape' epes mombale'efana mofa' ambal namunai mope andeande' la'ela'ef.

11

Waf ofagena ma mombale'efa God

¹ Waf ofagena ma ape' mombale'efa God na'ama. Opalef ape'imi mahapila amamaga amama ape' mombale'efana mape mohafama anona nemaf nigi' neatagai noloma anom amamaga anona nemaf God niese'apami. Amamaga amama naep ape'imi owa' meatilumi, opalef

ape'imi mogawa endilisi amamaga amama mape.
² Amam fowa'imi mombale'efa God na'ama, amama atom dei' Anan na'iam na'i, "Waf amamunai bo'ona."

³ Ape' mombale'efa God, amama atom dei' mogawa Anan nanda' amamaga mape ilif etapi matagama basef Ananimi atom. Ea' ape' mogawa amamaga hiami ape' matulumi, amama God nanda'ama amamaga amama ape' owa' meatoloma naep ape'imi.

Abel naloma Enok naloma Noa mombale'efa God

⁴ Abel nembale'efa God. Amama atom dei' nefal' ai anom amamaga nondolalima Godami bo'om endilisi mikila' amama Kein nondolalima Godami. Abel nembale'efa God, amama atom God na'i anan epen bu'unai. God na'i aho'ma amamaga Abel nondolalimanami na'i amamaga amama bo'om. Abel naga' ea', waf anan nembale'efa Godanai si'i malogel ata' nihi'ambapa waf bu'unai la'ela'ef nape.

⁵ Enok nembale'efa God dei' God nefal'ana nafe' nalata ilif heven. Anan ina naga', owa'. Epes sagolopana sa'i siti anan, ea' ina satolona, owa'. Dei' main, God nefal'ana. Amama na'ama etin si'i buk Baibel na'iam na'i,

"Fowa' God ata' owa' nefal'ana, nemaf anama Enok nali' naila okom Godi."

⁶ Epes owa' sembale'efa God, esis ina nambimb sila okom Ananinai, owa'. Dei' main, emi egafis si'i sefe' felefele'ma God, esis sombale'efana sogawa endilisi Anan nape namunai la'ela'ef. Ea' sembale'efana ma God nose'as amamaga bu'wami epes isima sagolopana endilisi.

⁷ Noa nembale'efa God dei' nihil'ambana basefa amamaga anona nemaf migi' meatagai, amamaga amama Anan owa' ata' notolom nogowami. Anan naila basef Godi nanda' anona sip lu'unai. Sip anama Noa nao'wa akwa'w kwaloma awasi ananisi safe' sawis sapaina sape andeande'. Ina saga', owa!. Sapan. Anan nembale'efa God. Amama atom si'i nanda'masa basefa esis amam nematawa sape etapi hi'alas. Anan nembale'efa God. Amama atom Godnofalana na'i aman bu'unai andeande', si'i nanda'masam emi egafis sembale'efana.

Abraham

⁸ Nemaf anama Godnofala Abraham nakwaha wambel ananinai nafe' etap God na'i nease'anagoma ea' anan nembale'efana. Amama atom naila basef Godi nafe'. Anan ina nagawa anama neafe'ma, owa!. Ea' anan nembale'efana dei' nafe'. ⁹ Anan nembale'efa God ea' nafe' nape etap anama fowa' gani God na'i basef endilisimi atom na'i nease'anagoma. Anan nape etap anama si'i anan anona wambota. Nape ifagw selimi naloma Aisak naloma Jekop, amam biam anona nemaf mofa' etap anama molomanai, si'i fowa' God nali' na'i basef amama na'i endilisimi atom. ¹⁰ La'ela'ef Abraham okom na'i ata' niti wambel taun anama gani ilif olalef maim la'ifimi motawa. God atona gawainai Anan okom na'i nonda' wambel anama, ea' nanda'ana.

¹¹ Sara akwa'w asa'w ea' ina kola awasi, owa!. Nemaf kola awasianai nafe' hi'alana. Ea' akwa'w kombale'efa God. Amama atom dei' God nanda'akw la'ifikwa kola awani. Dei' main, akwa'w kombale'efana endilisi ma basef amama

anan na'i endilisimi atom, kwa'i anan nambimb nigi'mam nonda'am andeande' si'i na'iam. ¹² Ea' dei' aman anama atotona, anan hagona ea' fele-fele'ma neaga' nataga ahalomas awasi ananisi hiesi endilisi anona nemaf sigi' seatagai. Esis sataga hiesi endilisi, sondahama ondowa motawa ilifi, maloma wesan na'oh naoh akata. Epes ina la'ifisa seambam, owa!.

¹³ Epes isima sembale'efa God la'ela'ef sape safe'ma saga!. Ina sali' sofa' amamaga bu'wami amama God na'i endilisi niese'asami nemaf anama sape, ata' owa!. Esis sembale'efana endilisi saitu laogon sandanifel si'i satolom. Ea' sawalapa basef sa'iam sa'i, "Ape' mape etap anae' si'i epes anona wambelipai. Ape' mafi'i mape nogota bandana etap anae' anona wambelipai."

¹⁴ Epes sa'i basef amama, ape' mogawas sa'i sogolopa etap asasinai endilisinai. ¹⁵ I'i ukup asasimi ata' mape ma'i wambel anama fowa' sakwahona safi'i, dei' esis ata' eaf nafe' sotanima sefe'agon. Owa!, sandaiwa!. ¹⁶ Ea' dei' esis ina sanda'am na'ama, owa!. Opalef asasimi mohafa anona etap bu'unai endilisi nikila' anama fowa'iguma. Anama heven atogon. Amama atom dei' God ina ambal aona ma epes isima sa'i, "Ine' God ape' manda' lotumanai, owa!."

Anan nandomba anona wambel taun ma epes isima sembale'efanai sofe' seapoma.

¹⁷ Abraham nembale'efa God endilisi ma basef amama na'i endilisimi atom nalomanomi. Ea' dei' God nagwamba Abrahama nese'ana Aisak nondolalimana ma God. Endilisi, Abraham nape

nohafa noha nogalomana ananinai nondolaliman. ¹⁸ Ea' God nali' na'ipana na'i, "Esis wambota Aisaki etis anona nemaf sofa' agel wambota ine'inai."

¹⁹ Abraham okom na'i na'ama na'i, "I'i ae' ehana afuna, ea' hapainai, nambimb God nefelona wapoti!."

Ea' dei' ape' mi'iam mi'i amama si'i God nafela Aisak netanima nohafel hi'agif wapoti' ma Abraham notanima nofa'ana.

Aisak naloma Jekop naloma Josep

²⁰ Aisak nembale'efa God. Amama atom dei' nefalo'ma Jekop naloma Iso na'i God nonda'am la'ifima amamaga bu'wami na'i anona nemaf migi' meatagai.

²¹ Jekop nembale'efa God, dei' nemaf anama felefele'ma na'i neaga', nefalo'ma nogamana Josepi biam nanda'am mataga la'ifim. Anan nahapila bandan nandaha'amon naitu nandanifel ma God nanda' lotumana.

²² Josep nembale'efa God. Amama atom dei' felefele'ma na'i neaga' anan na'i basefa anona nemaf esis Israel sokwaha etap hiagoma Isip sefe'. Ea' na'ipasa sowa bihiguf alop ananimi hi'agif gani anona etap esis Israel sefe' seapoma.

Moses

²³ Mamasana Mosesi sembale'efa God. Amama atom dei' mama'wana kolana sambahe'ana nape aomb wanom. Dei' main, esis bias satolona bo'ona endilisi. Esis ina umbamahasa King dembinai Fero ma mi'uli ananinai, owa'!

²⁴ Nemaf anama Moses nataga dembena, nembale'efa God. Amama atom dei' okom na'i

nandaiwa'ma esis sofalana si'i nemata'w ak-wama King Fero nogaloma'w, owa!. ²⁵ Na'i nef'a' nimanimi na'ama etin neloma esis wambota atona Godi. Nandaiwa'ma nila waf aonai ma nope nondanifel nogota anama bandana. ²⁶ Anan okom na'i, i'i anan nofa' ambal aonai ma agel Kraisi, amama bu'wami endilisi mikila' otamba hiami maloma sosaf bu'unai hianai naninani esis Isipi. Dei' main, anan okom napoma amamaga amama bu'wami endilisi anona nemaf God na'i endilisi niese'anami.

²⁷ Moses nembale'efa God. Amama atom dei' nohafel nakwaha etap hiagoma Isip. Anan ina umbamahana ma okom wandafunai King Feroi, owa!. Anan si'i nati aman anama esis owa' la'ifisa seatolona naep asasimi. Ea' dei' nape la'ifina. ²⁸ Anan nembale'efa God dei' naila basef Ananimi ma gwa'aimi amama lu'wami Pasova, naha sipsip nanda' lotuma God. Ea' nanda' esimbel nandisam utagw ilif wa'owa'ol nemaf anama ensel anama noha awasi amam esis Isipi ina atuwasi noha esis Israel, owa!.

Esis Israel hiesi endilisi sombale'efa God la'ifis

²⁹ Esis Israel sombale'efa God. Amama atom dei' satopa' naoh agilima Embel Akwahimi matopa' embel mambo safe' akata si'i etap fatauguma. Ea' esis Isip sati esis saitu la'afen, sagi'mas safe' ea' embel motanima mowambu'as mahas saga' hi' alas.

³⁰ Esis Israel sombale'efa God, amama atom dei' safe' tulif sandanogamom endalelemb sanda' otamba sanda'ami wambel Jeriko sape wik si'inai, nimeguf 7-peleim, ea' endalelemb amama mandatal mowa etap.

³¹ Nemata'w akwama kwanda' so'a waola amami Rahap, akwa'w kombale'efa God. Amama atom dei' amam biam mandambaho' mafi'i matologini kumafiam andeande!. Ea' dei' akwa'w ina afu'w kwaloma epes isima wambelisi sosambala basef Godi, owa!.

³² Ea' dei' ae' ata' iwatani maim basef wapot'i? Owa!. Nogota ina laona ma ata' i'i basefa Gideon, Barak, Samson, Jepta, Devit naloma Samuel maloma amam profet, owa!. ³³ Amam amama membare'efa God. Amama atom dei' maitu la'ifim mikila' wandaf mahagofa soldia amam king dembemi hiami. Mape dembemi mumafiasa waf bu'unai ea' mofa' amamaga bu'wami God na'i niese'amami. Ea' masopama malogofa mafis amama laion wandafumi lu'wami. ³⁴ Ea' mahefa nif lu'wami fandumi. Amam mafa' mafe'ma mindihi'ama bainah ea' ina mapisilam, owa!. Amam ina mape la'ifim, ea' nambimb mofa' pepel Godi. Ea' mataga la'ifim endilisi ma wandaf mahagofa amam soldia hiami epes esis anona wambota. ³⁵ Anom amam maga'i motanima mohafel wapot'i, mamasas amamuwai watolom wao'wam. Enis epes sanda' kalabus ea' esis naumbih sahambombaga alop asasinai endilisi, felefele'ma seaga!. I'i esis sila basef asasimi, nambimb sokwahis sefe' wafifis. Owa!, esis ina saila basef asasimi, owa!. Esis ukup mapoma anona nemaf sotanima sohafel hi'agif sofa' ambal namunai, na'ama andeande! endilisi. ³⁶ Enis sofa' nimanimi ma esis naumbih sa'i basef findiwaimi ma esis, sahas endilisi. Ea' enis sowa'as sen sanda'as sape sanda' kalabus. ³⁷ Enis, naumbih sakwaha otamba sahas afis. Ea' enis, sanda'as

awes endilisi. Enis sofa' so satopa'as alop asasinai biefis etis. Ea' enis, sahas bainah saga'.

Ea' enis sembale'efa Godi sowaho' alop mafis sipsipi meme si'i luwaguf safe!. Esis amamaga hi-ami a'asa alop asasinai. Ea' naumbih sanda'mas waf aonai endilisi sase'as nimanimi. ³⁸ Ea' dei' safra' safe' ganigani sandambaho' etap wafiguma epes a'agoma. Enis sandambaho' etap magali, halafutagw, enis sandambaho' otamba lu'wami magal mawis nomoni, ea' etap fetauguma. Esis amam nematawa bo'wes endilisi. Amama atom dei' epes etapasi ina bo'wesa sope solomas, owa'.

³⁹ Epes isima hiesi sembale'efa God. Amama atom dei' sefa' agof bu'wami ma naep anan-imi. Ea' esis ina dei' sofa' amamaga amama bu'wami fowa' God na'iam endilisi niese'asami, ata' owa'. ⁴⁰ Dei' main, fowa' gani God okom na'i nandondomba anom amamaga bu'wami endilisi ma ape'. Amamaga amama mikila' amamaga esis fowa'isi sembale'efanai sa'i sofa'ami. God nanda'am na'ama ma anona nemaf esis sotaga bo'wes endilisi sofa'am solomapa.

12

Ape' naep miti Jisas milana mombale'efana

¹ Dei' ape' monda' main? Epes fowa'isi sembale'efa Godi saitu salipapa si'i elagw lu'wami mase'alepa mindiwapapa sihi'ambapa waf sembale'efanai. Amama atom ape' dei' mok-waha amamaga amama manda' ape' nimanipai maloma waf aonai nowa'apai. Ea' monda' opalef ape'imi la'ifima mosagih mehip ma sagih bu'unai anama God nandandepana musagihanai

meataga ikwaf. ² Naep ape'imi miti Jisas atona anan ofagonama bale'ef ape'inai, nowatani-ana netaga andeande'ma mombale'efana la'ifipa la'ela'ef mope. Fowa! Anan okom napoma dan-ifela anona nemaf na'i nofa'anai, dei' naitu la'ifina. Ea' nefal lawag usi'inai tu'wanainai naga!. Anan okom napoma nambimb nofa' ni-manimi lu'wami noga' lawag anama, amama falafumi atom. Anan ina umbamahana ma ga' anama, owa!. Ea' dei' nepe felefele'ma sia bu'unai Godi lagel da'isinai.

God nase'apa nimanimi ape' ma nond'a'apa mila basef ananimi

³ Ipe' ukup mi'i andeande'ma nimanimi amama fowa' nofa'ami. Epes isima sanda' waf aonai sowa'ana alafugah Jisas endilisi sanda'ana kwapete'ana. Ea' Anan naitu la'ifina endilisi. Ipe' ukup mopoma amama ma ina ala'uta nepa, owa!. Pepe la'ifipa. ⁴ Ipe' papa' paloma waf aonai ma pahagofana, ea' ipe' ina dei' papa' pafe' patagama wandaf lu'unai sahepa esimbel malipa paga!, ata' owa!. ⁵ A'i ipe' ukup mase'epa ma basef amama God nanda'ama ipe' ma nefela ukup ipe'imi nenda'epa petaga la'ifipa? Anan dei' nofalepa batausana Ananipei na'i, "Awasi ae'ipei, maina nemaf Dembinai nese'epa nimanimi ma nond'a'epa pila basef anan-imi, ipe' ina pi'i nimanimi amama anan nase'epami falafumi, owa!. Maina ne-maf ni'i nese'epa nimanimi amama, ukup ipe'imi ina aom, owa!. ⁶ Dei' main, emi egafis Dembinai okom nainailas endilisi

Anan nanda'as na'ama etina sonda' waf Ananinai bu'unai. Ea' emi egafis Dembinai numafias ni'i awasi ananisi, nahas nonda'as sila waf bu'unai wapotil' ma sogawana andeande' silana."

⁷ Maina nemaf nimanimi lu'wami meatagamepa, ipe' pitu la'ifipa pi'i aho'ma God nonda'epa pila basef ananimi. Anan nanda'mepa waf anama si'i awasi Ananisi. Dei' main, ahapas amamusi ina mape matilis sanda' waf aonai, owa!. ⁸ Ahapas hiesi mahas manda'asa some' basef silam sope andeande'. I'i ahapepa owa' monda'epa pila basef amamumi, ipe' ina awasi amamupei endilisi, owa!. Ipe' si'i pataga etina amam hiami. ⁹ Ipe' ukup mopoma anom basef wapotil' amama. Ape' etapipai hiapai ahapapa ape'imi manda'apa mila basef amamumi ea' manifelom mefela agof amamumi. Amama atom dei' ape' andeande'ma mofe' owina Ahalomapa nepe ilifi numafi ambagof ape'imi ma mofa' ambal namunai. ¹⁰ Amam ahapapa ape'imi etapami manda'apa maila basef amamumi nogota bandana atona, mandahama ukup amamumi. Ea' God nanda'apa mail basef ananimi ma nagiambamapa endilisi ma mofa' waf bu'unai Ananinai atona andeande'. ¹¹ Ahalomapa nase'apa nimanimi ma nanda'apa mail basef ananimi, nemaf anama ape' ina mandanifel, owa!. Ukup ape'imi aom endilisi. Nahapa ma monda' waf bu'unai. Atuwasi monda' waf bu'unai atona, opalef ape'imi mope awanem.

Ape' mitu la'ifipa endilisi

¹² Ipe' dowalagof ipe'imi ama nigis la'ifima penda' maol Godi. I'i nembawa bo'wagah ipe'imi ekep pehepa, bo'wagah mokwaepa, ipe' dowam mehip pitu la'ifipa endilisi. ¹³ Ipe' penda' eaf ipe'inai bo'ona nefe'. Ama nambimb epes bo'wagah awomisi ina awes hi'ilas, owa!. Nambimb sotaga bo'wes wapoti'.

¹⁴ Ipe' dei' penda' maol la'ifipa ma pila waf opalef mope awanem peloma epes hiesi. Ea' pila waf anama bu'unai andeande', pepe Dembinai ananipei etipa endilisi. Epen waf anama a'ani, anona nemaf enin ina niti Dembinai, owa!. ¹⁵ Ipe' pindumafuma andeande!. Na'ama enin alupini ipe'ini newa ma waf aonai nelolama God nigiambam anetina nef'a'an netanimani nepe andeande!. Na'ama enin alupini ipe'ini nenda' waf aonai si'i lawag aonai nail nola gwa'aimi awami, ea' nese'epa nimanimi ipe' nenda' ipe' hipei petaga awepa ma naep Godi. ¹⁶ Na'ama enin epen atitin nila waf aonai so'a waulanai. Ipe' pindumafuma andeande!. Na'ama enin epen atitin nese'ana alafuga God si'i fowa' Iso nanda'ama natala gwa'aimi nogota bandana ea' nakwaha amamaga bu'wami ahalomana nandondombam ma'o manai. ¹⁷ Ipe' pegawa, Iso na'i notambel nef'e'ma nofa' amamaga amama bu'wami ea' God na'i owa!. Iso napoma lef atona nofa'ai amamaga amama, ea' owa!. Eaf a'ana ma notanima nomboma okom nowa' alafugama waf aonai wapoti'.

Ape' mataga ma halaf bu'unai Saion

18 Dei' ipe' ina pataga pape felefele'ma anom amamaga patolom pahapilam lagof ipe'imi, si'i halaf anama Sainai,* owa!. Halaf anama nif lu'wami maloma owamb lu'unai endilisi naloma uf lu'unai la'ifinai **19** naloma alof nalef naloma anona malogel na'i basef. Esis amam nematawa Juda same' malogel anama nanda' basef, esis umbamahas sa'ipa Moses basef la'ifimi na'ama sa'i, "Ape' mandaiwa' ma meme'ana wapot!."

20 Dei' main, esis umbamahas endilisi ma basef amama God na'ipasami. Anan na'i na'ama na'i, "I'i enin epen o anona mafin nefe' felefele'ma halaf anama, ipe' pehan otamba ma noga!."

21 Esis umbamahas kwapete' endilisi ma amamaga amama satolomi. Amamaga amama lu'wami endilisi manda' Moses umbamahana kwapete'ana ma natolom. Ea' na'i, "Ae' umbamahe kwapete'e ma atolom."

22 Ipe' ina pataga ma amamaga amama, owa!. Ipe' pataga halaf Saion, wambel lu'unai taun God nape namunai la'ela'ef. Anama Jerusalem dambaiguma nape heven. Ipe' patagama ensel hiami endilisi mandatama mape mandanifel.

23 Ipe' pafi'i pandakolas paloma epes Godi, awasi ananisi sali'i. God nanda' agof asasimi mape wambel anama ilif. Ipe' pafi'i felefele'ma God, anan jas nowaloga epes hiesi saloma ambagof epes fowa' God na'i bo'wes andeande!. **24** Ea' pafi'i felefele'ma Jisas, Anan nape la'afen numafi basef dambaimi God na'i endilisimi atom. Ea' pafi'i esimbel ananimi fowa' neali'ama ipe',

* **12:18:** Niti Kisim Bek 19:16-22, 20:18-21, Lo 4:11-12, 5:22-27.

nanda' basef amama mataga la'ifim. Esimbel amama mawalapa anona eaf bu'unai endlilisi. Basefa eaf anama nikila' endlilisi basef Abeli. Dei' main, basefa esimbel Abeli mofala Goda nogwa waf aonai. Ea' esimbel Jisasi atom God nakwaha waf aonai epes sanda'anai.

Ape' mundumafuma andeande'

²⁵ Ipe' pindumafuma andeande!. Na'ama pewa' alafugaha aman anama dei' na'i. Fowa' gani etap anae' God na'ipasa basef la'ifimi endlilisi esis amam nematawa, ea' sesambala basef ananimi. Nogota anama fowa' sesambalom, esis ina la'ifisa sofa' sefe' sindihi'ama okom wandafunai Godi, owa!. Fowa' God na'iam etap anae' ea' dei' nape heven na'i basef la'ifimi endlilisi ma ape!. I'i ape' mowa' alafugaha Anan, anona nemaf ape' wapot'i ina la'ifipa ma mofa' mefe' mindihi'ama okom wandafunai Ananinai, owa!. ²⁶ Fowa' God nase'ana mi'uli ananinai Moses, malogel ananinai nakoto'ma etap anae!. Ea' dei' na'ipapa na'i, "Owagama anona nemaf ae' ekoto'ma etap wapot'i. Ina ekoto'ma etap atona, owa!. Ekoto'ma etap noloma heven ilif wapot'i."

²⁷ Basef amama ma'i, "Anona nemaf wapot'i," mihi'ambapa na'ama. Amamaga fowa' God nanda'ami anona nemaf nokoto'mam mefe' hegilibam hi'ilam. Ea' anom amamaga bu'wami ma pe bu'unai ina mokoto'ami, amama la'ifim mope la'ela'ef.

²⁸ Amama atom ape' minifela God. Dei' main, dei' ape' felefele' muwis numafiapa wambel Godi, anama epes ina la'ifisa sokoto'magon, owa!.

Ape' monda' lotumana mefela agel ananinai umbamohapa ma mila okom ananinai atona. ²⁹ Dei' main, God ape' manda' lotumanai, Anan si'i nif lu'wami fando amamaga awami hi'alam.

13

Ape' ukup mimila alupusi endlilisi

¹ Ipe' Kristen, ukup mimila sahin owan ipe'isi la'ela'ef. ² Ipe' ina ukup mose'epama pi-giambama epes anona wambelisi sif'i ifagw ipe'imi, owa!. Ipe' pegawa, fowa' gani enis epes sanda' waf anama ma sagiambama enis epes, esis sofa' anom ensel safe' sumafiam ifagw asasimi. Esis ina sogawa sa'i amam ensel mafi'i, owa!. Sa'i enis epes etapasi. ³ Ipe' ukup mopoma esis alupusi sape sanda' kalabusi si'i ipe' panda' kalabus palomas. Ea' ukup mopoma epes isima sofa' nimanimi alop asasinai, pigiambamas si'i ipe' etipa pefa' nimanimi alop ipe'inai pelomas.

⁴ Ipe' amam nematawa pandase'ama ea'i, penda' waf anama notaga nope andeande!. Ipe' ina penda' waf aonai, owa!. Dei' main, ipe' pegawa anona nemaf God nogwamipei waf aonai ma amam nematawa sanda' waf so'a waulanai saloma amam nematawa isima sahambombaga waf sandaso'amainai. ⁵ Ipe' ina pila waf aonai anama ukup mohafel endlilisi ma otamba, owa!. Amamaga ipe' pahapilami, amama ipe' ukup mopomam na'ama mi'i, "Amama andeande!. Amama nambimb dende'ma ape!."

Dei' main, God na'iam na'i, "Ae' ina anona nemaf okom nose'e ipe' ewa'epa alafuga, owa!."

6 Ea' dei' ape' monda'apa motaga la'ifipa opalef ape'imi mi'iam na'ama mi'i,
 “Dembinai nagiambama ape'. Ea' ape' ina um-
 bamahapa, owa!. Nambimb epes la'ifisa
 sonda' maina ape'? Owa!!”

*Ape'mila wafamam agufumi mumafi esis Kris-
 teni*

7 Ipe' ukup mopoma amam agufumi ipe'imi fowa' mawalapa basef Godi ma ipe'. Ipe' ukup mopoma fe' bu'unai amamunai ea' pefe' pila waf amam membale'efa God. **8** Jisas Krais nape na'ama etin si'i nambati', dei' wapotii', ea' nope anona nemaf la'ela'ef hihib. **9** Ipe' pinduma-fuma andeande!. Na'ama anom basef hiami mamumami mufl'i momboma opalef ipe'imi ea' pekwha eaf Godi. I'i ukup ape'imi la'ela'ef mopoma God nagiambamapa na'a, na'ama andeande!. Opalef ape'imi ina motaga la'ifima mila mi'uli epesi ma mea' gwa'aimi mamumami, owa!. Waf anama saila mi'uli anama ina nagiambama amam nematawa sailanai, owa!.

*Amamaga God okom na'iami bu'wami ape'
 mondolalimanami*

10 Ape' anona balata nape sondolalima Goda, anama Krais atona nase'ana alop ananinai si'ina nondolalimana nase'anana God. Ea' amam pris mondolalima God ipat anama selinai sanda' lotuwanai, amam ina la'ifima ma gwa'aimi ma balata anama, owa!. **11** Pris anama dembinai nape nali' ma pris hiami anan atona nofa' esimbel amama nawis ipat nomon wa'ol, nape etina bo'wagon andeande' endilisi, nondolalima

Goda nokwaha waf aonai epes sanda'anai. Ea' mafis alop si'ina mefa'ana mawisi manda' nif maofam ande'ma anama esis Israel sapoma. ¹² Amama atom Jisas wapotil' nofa' nimanimi naga' wambel endambel uta ande'ma NASA'opas nanda'as bo'wes andeande' ma esimbel ananimi. ¹³ Ea' dei' ape' wapotil' mefe'ma Anan endalelemb ande', ma monda' ambagof ape'imi aom si'i anan fowa' ambal aona. ¹⁴ Dei' main, ape' mogawa etap anae' ape' ina anona wambel taun neape la'ela'ef, owa!. Ape' dei' mape manda'am magolopa wambel taun anama anona nemaf na'i neatagai.

¹⁵ Amama atom dei' ape mefela agel Godi lu'una mose'ana danifela la'ela'efa agel Jisasi, monda'am na'ama si'i amamaga bu'wami mondolalimanami. Ape' mondolalimanana na'ama. Mose'ana malogof ape'imi Anan ea' mowalapa basefa agel ananinai. ¹⁶ Ipe' ina ukup mose'epama penda' waf bu'unai esis amam nematawa, owa!. Ea' amamaga ma'oma ipe' pewalogam pesel'ama tu'wanim epes isima amamaga a'asi. Dei' main, God okom na'iam endilisi waf anama si'i amamaga bu'wami ipe' paso'anama pindolalimanami.

¹⁷ Amam agufumi ipe'imi ma'i migiambamepa ea' mumafi ipe' la'ela'ef. Ama anona nemaf amam mowalapa basefa Goda maol hianai manda'ana mumafi ipe'. Amama atom dei' ipe' pila basef amamumi ea' pepe owina amam. I'i penda'am na'ama ma amam mondanifela monda' maol anama ma ukup amamumi ina aom mupan. I'i amam monda'ana moloma ukup

awami, amama nambimb ina migiambamepa, owa'.

Beten bu'unai ma migiambamapa atona etin

¹⁸ Ipe' penda' betena God nigiambama afa'. Afa' ogawa basef mape opalef nomoni ma'iami ma'ipasa basef mihi'ambafa waf afa'inai ina aona, owa'. Ea' dei' wa'i wila waf bu'unai ande-ande' nimeguf hiami la'ela'ef. ¹⁹ Ae' okom na'i endilisi ma ipe' penda' betena God nigiambame ma nambimb etanima efe'mago ipe' mehip.

²⁰ God Anan ofagonama okom awanena. Anan nafela Dembinai ape'inai Jisas nohafel hi'agif wapot'i'. Esimbel Jisasi malo manda' basef na'i endilisimi atom mape la'ela'ef motaga la'ifim. Esimbel anama atom Jisas nataga Dembinai numafi esis Kristen si'i amam mumafi sipsip. ²¹ Ae' a'i God nondal'epa la'ifipa nese'epa waf bu'unai hianai ipe' ma pila okom Ananinai atona. Ea' a'i Anan nondal' opalef ape'imi nomon ama mowalapa waf hianai bu'unai Anan okom na'inai ma pepel Jisas Kraisi atona. Ea' a'i epes hiesi se-fela agel ananinai lu'una la'ela'ef hihif. Endilisi.

Anom basef tu'wanim

²² Ipe' alupipei, ae' a'ipipa basef la'ifimi, peme' basef anda'ami ma efela ukup ipe'imi enda'epa petaga la'ifipa. Dei' main, basef amama ae' anda'ama ipe', amama basef bandami atom. ²³ Ae' a'i ipe' pegawa esis sakwaha owalomapa ape'inai Timoti, ea' ina ata' nanda' kalabus, owa'. I'i anan nifi'i netagama ae' ulal, nambimb afa' biafa ofo'o etin utilipa.

HIBRU 13:24

liv

HIBRU 13:25

24 Ipe' penda'mago nemaf bu'unai afa'inai ma amam agufumi hiami ipe'imi molomago esis amam nematawa Godi hiesi. Esis Kristen alupusi sape Itali sanda'mepago nemaf bu'unai ipe'.

25 Ae' a'i God nigiambamepa na'a ea' nope nolomago ipe' hipei nonda'epa la'ifipa.

BASEF BU'WAMI GODI

**The New Testament in the Filifita Language (Ilahita Dialect), East Sepik Province, PAPUA NEW GUINEA
Nupela Testamen long tokples Filifita long Niugini**

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Filifita (Filifita dialect of Mufian)

Dialect: Filifita or Ilahita

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

042dd872-74b3-5958-88ef-d4db936348e2